

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
küldendőikSzékelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.Előfizetési pénzek,
reklamációkBecsék Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely
Árpád-utca 3.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:

NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület

»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Protestáns szabadelvűség.

Nem régiben egyik egyházmegye fegyelmi törvényszéke a vádlottak padjára állított egy papot. A tiszteletes ur valami rossz fát tett a tüzre; olyan fát, melynek elégséiben első sorban, éppen a többi tiszteletes urak botránkoztak meg. A fegyelmi bíróság tagjai között voltak papok, de voltak világi emberek is, a mint a bíróság tagjait a törvény összealkotta. A tiszteletes urak egyhangulag úgy nyilatkoztak, hogy vádlott paptársuk csakugyan hibás, mert, mint pap, éppen a papi hivatalába vágó dolgot nem teljesítette. A világiakkal szemben szintén egyhangulag azt mondták, de hogy hibás, nem hibás a vádlott tiszteletes ur. Ezt csak az elfogultság, szűkkeblűség mondhatja. De ha az esetet a keresztyén ember-szeretet és a protestáns szabadelvűség szemüvegén nézzük, semmi hibát nem látunk.

Hát jól van. Legyen úgy, hogy a papok tévedtek, ha már tévedésnek lehet minősíteni azt, hogy a pap hivatását becsületesen betölti, dolgát pontosan elvégzi és mindent elkövet — mint a jó pásztor, — hogy nyájának kicsinyeit és nagyjait megtartsa. És legyen úgy, hogy a világiakkal igazuk volt, ha már a szabadelvűséget feltétlenül igazságnak tartjuk. De, hát mi is tulajdonképpen a szabadelvűség? Mi úgy képzeljük, hogy a szabadelvűség *külsőleg* egy nagy, terjedelmes, bő köpenyeghez hasonlít, a mely alá sok minden

befér. S a mi csak az alá behuzódik, legyen az ember, vagy portéka, annak a látható oldalára mind fel van írva vastag betűkkel: szabadelvűség. De, hogy a köpenyeg alatt levőknek a *belsejében* mi van: azt csak akkor tudjuk meg, ha kibontanók a zsákok. Kép nélkül szólva, a mostani jobbpártot pl. szabadelvű pártnak nevezik. De, bizony vannak ott olyanok is, nagy számmal, a kik nem szavaznák meg a katonai javaslatokat. Tehát vannak jó hazafiak. De vannak még nagyobb számmal olyanok, a kik készek megadni mindent. Ismét — példának okáért mondjuk csupán — vannak olyanok, a kik nem szeretnék, ha valami idegen hatalom a mi dolgainkba beleszólana. De, lehetnek olyanok is, a kik már eltűrnék, s el is tűrik, ha pl. a pápa öszentsége szól bele a dolgba.

A protestáns egyház is egy nagy, szabadelvű tábor, csak hogy ennek tagjai a Krisztus palástja alatt állanak s ebből kifolyólag az evangélium szabadságáért küzdenek, a pápai uralom ellenében; a hit, a lelkiismeret függetlenségeért a papi gyámsággal szemben; világosságért a sötétség ellenében; tiszta erkölcsi életért a bűnnel szemben, szóval az Isten akaratának diadalmáért az emberi, véges akarattal szemben. *A protestáns szabadelvűség tehát nem más, mint élet, haladás, szabadság, mint Istenországának uralma e földön.* És kédem: evangélikus református egyházunk nem ennek szolgálatában áll-e? Ha ennek szolgálatában

áll: szabad-e, a világi szabadelvűség czégére alatt, tagjainak az ellen cselekedni? Ugy-e bár, nem szabad. A fenforgó esetben ama tiszteletes ur éppen a kath. egyház malmára hajtotta a vizet. Ezért ítelték el paptársai.

Ezeket azért hoztuk fel, hogy a jelszavak senkit meg ne tévesszenek. A szabadelvűségnek igen káros kinövéseit látjuk az életben. Azon czim alatt pl., hogy mind egy Istent imádunk: református hiveink végig járják a bucsukat, együtt ünnepelnek a katolikusokkal. Azon czim alatt, hogy mi a krisztusi türelmet, szeretetet hirdetjük: nem szabad elnézni, hogy jogainkat elharácsolják, hiveinket reversálisokkal elfogdossák. Azon czim alatt, hogy a mi vallásunk ugy is a szabadság vallása: nem szabad eltérni, hogy egyházi alkalmazottaink pl. a házasság kérdésében a kath. befolyásnak tért engedjenek. Az ilyen szabadelvűség ártalmára van egyházunknak. Ez nem haladás, hanem visszaesés, nem a világosságnak, hanem a sötétségnek terjedése. Az igazi szabadelvűség az evangéliumban van. Attól eltérnünk nem szabad.

Kálvin János az imádságról.

— 12. A megszólítás. — Central Union

Mi Atyánk, ki a mennyekben vagy!

Ime, már itt a kezdetén találkozunk azzal,

TÁRCZA.

Jézus korának pártjairól. ³

Különben a farizeus képviselte zsidóországban a szellemarisztokracziát — érényeivel és sajnos! fogyatkozásaival együtt. Mint vallásos ember, mint politikus merőben konzervatív el egész a külsőségig. Rajongó annyira, hogy képes volt az bárminek véghezvitelére is . . . a független hazáért érdeklében.

Bizonyos fokig ellentéte volt a farizeusoknak a saduceus.

Ha a farizeus volt a zsidó tudós osztály, a saduceus a bankárok tisztas rendjét képviselte.

Már előlegesen hallottunk felőlük annyit, hogy ellentétben a farizeusokkal, tagadták a feltámadást. Most ismerkedjünk meg velük közelebről.

Nevük nem magyarázható ki oly könnyen, mint ellenlábasaiké. A sok felvétel közül, mit a tudósok csináltak e nép megvilágosítására, leginkább valószínű az a hagyományos felvétel, hogy e párt nevét egy bizonyos »Sádok« nevezetű embertől vette, ki egy bölcs főpaprak Sochus Antigonusnak volt a tanítványa. Ennek a Sochusnak tanrendszere, illetőleg bölcsészete a követ-

amit fennebb mondottunk, hogy minden imádságunkat Krisztus nevében kell Istenhez intéznünk, aminthogy semmi imádság sem kedves előtte másnak a nevében. Mert mihelyt Istent Atyának nevezzük: a Krisztus nevére hivatkozunk. Mert micsoda bizodalommal nevezhetné az Isten valaki Atyának s ki merészkednék igénybe venni magának az istenfűség méltóságát: ha a Krisztusban a kegyelem fiaivá nem fogadtattunk volna? a ki mivelhogy valóságos Fiu, minékünk az Atyától testvérül adatott, hogy ami neki természet szerint sajátja volt, a fiuvá fogadás kegyelmi ténye folytán, a miénk legyen, ha ezt az oly nagy kegyelmet szilárd hittel magunkhoz öleljük. Amint János apostol mondja: Az a hatalom adatott mindazoknak, akik az Isten egyszülött Fiának nevében hisznek, hogy ők maguk is Isten fiai legyenek.

Igy tehát mind az Atya a mi atyánknak nevezi magát, mind tőlünk azt kívánja, hogy így nevezzük őt. Ezzel az olyannyira kedves névvel minden bizalmatlanságunkat eloszlatja; mert erősebb szeretetet találni sehol sem lehet, mint egy atyában. Az ő szeretete pedig éppen olyan mértékben nagyobb és különösebb a mi szülőink minden szereteténél: aminőben az ő jósága és irtalma fölülmulja minden emberét. Ugy, hogy ha a földi atyák az atyai érzelmet merőben levetkőzve, mind elhagynák az ő fiaikat: ő minket nem fog elhagyni soha, mivel maga-magát meg nem tagadhatja. Mert bírjuk az ő ígétét: Ha ti gonosz létekre is tudtok a ti fiatoknak jót adni: mennyivel inkább a ti Atyátok, ki a mennyekben van? És hogyha mi az ő fiai vagyunk, valamilyen képen a fiu nem menekülhet egy idegen ember

kezőkben foglalható össze: Az Istent nem szolgálailag, hanem tiszta szeretetből kell tisztelni; a jót nem jutalomért, hanem a jó iránti szeretetből kell cselekedni. Ebből Sádok azt okoskodta ki, hogy ezért az életért nincs jutalom, tehát nem lehet sem feltámadás, sem örökélet. Sádok követői magukat Sádokistáknak, sádokféléknek, saduceusoknak nevezték. Mesterük tanához hiven, megtartották hitüket, s az az összetűzés, mit az ap. csel. 23. 8-ban olvasunk, igen élénk világot vet gondolkozásunkra, »mert a saduceusok azt mondják, hogy nincsen feltámadás, sem angyal, sem lélek.« Így hát a boldogulást más uton, a boldogságot más téren, kellett keresniök, nem a lelki javakban. Anyagiasságra valló gondolkozás módjukat ki mutatták nyíltan, előttük a fő a mai nap, minden órának leszakítani virágát, a holnap, a holnap buja, a jövő gondja ugyan kit aggasztana? Mit érdekli őt, akárki parancsol. Jeruzsálemben csak lehessen élni, csak tudjanak a rendes napi élvezetek és munkakörben megmaradni . . . Szabad, tiszta hit, az atyák független hona . . . üres ábránd, naiv gyermek lelkeknek vesszőparipán való nyargalása.

Jellemükben van egy igen tiszteletre méltó vonás: a nyíltság. Az ap. csel. 4. 2. és 3. mondja Péter és Jánosról beszélve »a saduceusak nehezeltéven, hogy a népet tanítanak és hirdetvén a Jézus nevében a halálból való feltámadást, meg-

oltalma alá anélkül, hogy egyszersmind az atya keményszívűsége vagy tehetetlensége felől is ne panaszkodnék: szintugy mi sem kereshetünk rajta kívül másnál segítséget anélkül, hogy ez által gyengességgel vagy tehetetlenséggel, szeretetlenséggel vagy tulságos szigorúsággal ne gyanúsítsanak őt. Azt se használjuk ürügyül, hogy lelkiismeretünket méltán ejti félelembe bűneinknek tudata, a melyek az Atyát, ha még oly jó és szelid is, haragra indíthatják ellenünk. Hiszen még az emberek között is a fiu atya előtt a maga ügyének jobb pártfogót nem szerezhet és elvesztett kegyét semmiféle szószóló által jobban vissza nem szerezheti, mintha maga esdve megalázkodva és bűneit beismerve, az atya könyörületességéhez fordul (mert akkor az atyai szív nem képes tetetni magát, mintha az ilyen könyörgés meg nem indította volna): hát akkor a könyörületnek Atyja és minden vigasztalásnak Istene?! Valjon, — különösen mikor felhív és buzdít minket arra — nem inkább hallgatja-e meg az ő fainak kegyelmet esdő siralmát és zokogását, mint bárki más pártfogását? — akiknek támogatásához csak azért folyamodnak, mivel az Atyának az ő jóvoltában és kegyelmességében kételkednek.

Az Isten ezen kimeríthetetlen atyai jósága van előnkbe rajzolva és feltüntetve abban a példázatban, amelyben az atya fiát, — ki tőle elidegenedett, ki örökségét kivéve, eltékozolta, ki ezekben iránta súlyosan vétkezett, — midőn hozzá visszatért, tárt karokkal fogadja; és nem vár addig, míg szóval bocsánatot kér, hanem maga megy eleibe s a visszatérőt messziről felismerve, készségesen hozzá siet, megvigasztalja és kegyelmébe

fogták őket, vették őrizet alá... « A Máté írása szerint való evangélium 22. 23-ban azt olvassuk, hogy elmennek a sadduceusok Jézushoz és egyesesen minden bevezetés nélkül e kérdést teszik fel: Mester Mózes azt parancsolta: Hogy ha valaki meghaland magzatok nélkül, annak atyafia elvegye az ő feleségét, mint sógorasszonyt... voltak pedig minálunk két atyafiak, és az első feleségét vévén magának, meghala és mivelhogy nem valának magzatai, az ő feleségét hagyta az atyafiára, hasonlóképpen a második és harmadik is, mind hetediglen, utolszor pedig az asszony is meghala. A feltámadás idején pedig melyiké léssen az asszony. »

Ha csak egy szempillantás alatt összevetjük a két jelenet közül az elsőt akármelyik olyannal, hol farizeusok kezébe kerülnek a tanítványok: ez utóbbit meg az adófizetés jelenetével: bizony a sadduceus minden rossz tulajdonsága mellett is, el kell ismernünk e jó indulatát is.

Hogy kik tartoznak e párthoz már megfelleltünk reá: a pénzaristokraták. Híveik benn voltak a synedriumban is, de találunk közöttük vámszedőt is. Sőt még főpap is akadt közülök. Az az Anániás a ki főpap volt akkor, mikor Jakabot, az Ur testvérét a templomban megölték, szintén sadduceus volt... At fogták az egész társadalmat, megakarták »dolgozni« az egész közéletet, hogy elveiknek minden vonalon való érvényreju'ása jóllétbe, kényelembe juttassa őket.

visszafogadja. Mert azzal, hogy egy emberben a megbocsátó kegyelemnek ily kiváló példáját mutatja fel nekünk: arra akart tanítani minket, hogy mennyivel nagyobb kegyelemre számíthatunk nála, aki nemcsak atya, hanem minden atyák között a legjobb és legkegyelmesebb, kinek mi, bár hálátlan, engedetlen és gonosz fiai vagyunk: mégis az ő kegyelmére bízhatjuk magunkat. És hogy annál bizonyosabbakká tegyen bennünket afelől, hogy ilyen Atyánk ő minékünk, hogyha keresztyének vagyunk: nem csupán Atyának, hanem kifejezetten a mi Atyánknak akarta nevezeteni magát. Mintha így szólnának hozzája: Atyánk, ki oly nagy szeretettel viseltetél gyermekeid iránt, ki oly kész vagy a bocsánatra: mi, a te fiad hozzád fohászkozunk és tégedet kérünk teljes bizalommal, sőt azon erős hittel, hogy bár méltatlanok vagyunk ily jóságos Atyára, te csupán csak atyai indulattal viseltetel irántunk. — Ha pedig nem arra nyerünk utasítást, hogy mindenki külön a maga Atyjának nevezze őt; hanem inkább, hogy mindnyájan közösen a mi Atyánknak mondjuk: ez arra figyelmeztet, hogy mekkora testvéri szeretettel kell lennünk egymás iránt nekünk, kik egy ilyen Atyának közös gyermekei vagyunk. Mert ha mindnyájunknak egy közös Atyánk van, akitől származik minden jó, ami csak nekünk részünkre juthat: illik, hogy mindent, ami közöttünk elosztva van, készek legyünk nagy leki örömmel egymással megosztani, amennyiben a szükség úgy kívánja. S ha úgy amint illik, készek vagyunk egymásnak kölcsönösen segédkezet nyújtani és egymást támogatni: akkor semmi által sem tehetünk nagyobb szolgálatot felebarátainknak, mintha

Czéljuk nem sikerült... törekvésük erős ellenzékre akadt a farizeusok rajongó hazaszereztetésben.

Most még kellene szólnom a belső sadduceus emlegetése után a külsőről, de hiszem, hogy felesleges, mert a hialmasok, gazdagok öltözéke mindig egyforma volt és lesz is: a pénz.

Hátra lennének még az »essenusok«, de ő róluk a mit tudunk, aligha több annál, hogy: voltak. Félre vonultak minden nyilvános szerepléstől a haza, a vallás dolga nem érdekelte őket, még a Jézus által indított megragadó mozgalomban sem látjuk sehol őket... Világuk talán egy külön világ volt, hol e földi léti nyomorúságát, sok baját az álmok tarka színű pillangójának csapónó szárnyalása üzte el elfásult lelkükről, hogy nevük fennmaradt, azt egy Jézus korában élt történetírónak, Josefus Flaviusnak köszönhetjük.

Futólagosan vázolván e pártok harczában nőtt fel és erősödött meg az evangélium. Ma is pártok között hirdet életet, viszközéjük egységes életelvet. Akkor is, most is mindörökké az evangélium hozott váltságot az embereknek... az éltette őket... Legyen nekünk minden párton felül pártunk: a Krisztusé, szolgáljuk a farizeus rajongásával a sadduceus nyíltságával és az essenus csendes, zajnélkül való munkájával.

Oszvath Lajos.

őket a legjobb Atyának gondjába és gondviselésébe ajánljuk, kinek jóindulatát és kegyelmét bírva, semmi más kívánni valónk nem lehet. És valóban, ezzel a mi Atyánknak is tartozunk. Mert, a ki valamely családapát igazán és szívből szeret: az egyszersmind annak egész házanépét is szeretettel és jóakarattal veszi körül. Eképpen aminő indulattal és érzellemmel viseltetünk a mi mennyei Atyánk iránt: hasonló indulattal kell lennünk az ő népe, családja és öröksége iránt is, amelyet annyira megtisztelt, hogy az ő egyszülött Fia örök teljességnek nevezte.

A keresztyén embernek tehát e szabály szerint kell imádkoznia, hogy imája legyen egyetemes és mindenkire kiterjedő, kik a Krisztusban az ő testvérei. És pedig nemcsak azokra, kiket a szemeivel lát vagy ismer, hanem mindenkire, akik csak a föld színén vannak. Akik felől, hogy mit határozott az Ur, nem tudjuk; hanem csak azt, hogy nekik a legjobbat kell kívánnunk és remélnünk. Jóllehet mindenekelőtt a mi hitünk cselédei iránt kell különös jóakarattal lennünk, akiket az apostol nekünk minden esetben kiválóképpen ajánl figyelmünkbe. Egy szóval, olyannak kell lennie minden imádságnak, hogy tekintettel legyen arra a közösségre, amelyet ami Urunk az ő országában és házában szerzett.

(Folyt. köv.)

Rákóczi sirja.

A Rákóczi sirját
Messeze Rodostóban,
Ne zavarja senki,
Jobb neki ott békén,
Hontalan pihenni,
Mint nyugó álmát
A magyar nemzetnek
Szomorú sorsával
Szomorubbá tenni!

Hadd álmadozzon ott
Szabad föld porában,
Távoli honáról,
A magyar libertás
Kivirulásáról . . .

Hadd álmadja meg ott
Szegény magyaroknak
Felszabadulását
A nehéz rabságból!

A szabadság szentjét
Kinek is lenne most
Idehozni lelke?
Az idegen földről,
Még idegenebbre! . . .

— Oh mi dicsőségünk,
Jövendő reményünk:
Rab-göröngy ne hulljon
Alvó tetemedre!

. . . Hazajön, hiszem én,
Magyarok, még egyszer
Rákóczi hozzátok,
De nem úgy, de nem úgy
Ahogy gondoltátok . . .

Mint az Isten lelke,
Az ő nagy, buskodó
Lelke száll majd előbb,
El haza hozzátok!

Az ő nagy, buskodó
Lelke száll előbb majd
Fiaink lelkére,
S terem uj világot
Egy uj nemzedékbe,
Az örök szabadság
Igaz Istenének
Nagy, sirvafakadó
Gyönyörűségére!

Látom a jövendőt.
Fényes kikelettel
Alvók ébredését,
Milliók szívében
Egy tűz gerjedését.
Egy hiten, egy párton
Minden magyar embert,
A haza megbántott
Szent becsületéért!

Látom a jövendőt! . . .
Ez a világ lesz majd
Rákóczi világa.
Piros véresó hull,
Minden szem porára.
De minden porszemből
Rózsa terem, rózsza:
A magyar szabadság
Százszorszép rózsája!

Majd, ha behinthetjük
Ezzel a virággal
Magyarország földjét,
Vértanuink minden
Vádló sirgöröngyét.
Majd, ha egy szabad, nagy
Magyar nép lakozza,
A három hegy alját,
A négy folyó völgyét:

Akkor, akkor . . . egyszer,
Pázsitos mezőkön:
Rézdobot veretnek,
Riadót fuvatnak,
Az egész nemzetnek;

S fölkel a félholt is
Diadalutjára
Minden kuruczok közt
A legáldottabbnak,
A legkedvösebbnek! . . .

Addig az ő sirját,
Messeze Rodostóban,
Ne zavarja senki.
Jobb neki ott békén,
Hontalan pihenni:
Mint nyugóvá álmát
A magyar nemzetnek
Szomorú sorsával,
Szomorubbá tenni!

Szabolcska Mihály.

Isten igéje.

(Képpel.)

— Milyen legyen a mi imádságunk. —

Luk. XVIII. 10—13.

Az ember nagyon sokszor csak azért cselekszik valamit, hogy lássák. A feltűnni vágyás örök betegsége az emberi nemnek.

Jézus ez ellen a rettenetes emberi betegség ellen emeli fel szavát úgy, hogy élénk állítja a feltűnéstől imádkozó farizeust. Elmondja, amint valószínűleg látta nem egyszer a jeruzsálemi templomban, hogy milyen a feltűnési vágyból imádkozó farizeusnak és az Isten színe előtt csendes imádkozó, bűneit elismerő publikánusnak imája.

Amint e számunkban közölt kép is mutatja, a farizeus felemelt fővel, büszke arczczal mondja az ő imáját így: „Isten hálaikat adok neked, hogy nem vagyok olyan, mint egyéb emberek, ragadozók, paráznák, vagy mineműi e publikánus is, böjtölök kétszer egy hétén, igazán megadom dézmáját minden marhámnak.“ Ez az imádság nem a lélekből, nem az Isten trónjához száll. Nem is ragadja meg a lelkeket. A másik imádkozó embernek a publikánusnak imádsága felényi sincs, de azért többet ér az előbbinél. Rövid nagyon, de a lélekből Isten trónjához száll és megfogja, rabbá teszi, a mi lelkünket is. Csak ennyit mond: »Isten! légy irgalmas nekem bűnösnek.«

Hogy e két imádság közül melyik a valódi tudjuk. Hogy a mi imádságunk milyen legyen, ha igazán imádság akar lenni, ebből megtanulhatjuk.

A farizeus azt mondja: hála adok azért, hogy nem vagyok olyan, mint egyéb emberek. Szerinte lehet más is ember, de Isten előtt csak ő lehet kedves. Isten előtt csak ő lehet igaz. Ezzel ellenkezik már a mi imádságunk első szava is. Mi azt mondjuk: »Mi Atyánk!« Mikor ezt szívből mondjuk, még gondolni sem gondolhatunk arra, hogy mi különbek lehetnénk más embereknél.

A farizeus imádságában elmondja, hogy megadja dézmáját barmának, böjtöl. Tehát — ő tökéletes lévén — az Istennek is meg kell adnia minden jót neki. Mi csak azt kérjük: add meg a

mi mindennapi kenyerünket minékünk ma. Ezt sem kérjük azért, hogy érdemesek lennénk reá, hiszen azt is elmondjuk: bocsásd meg a mi vétkeinket. Ha kérünk, valamit azt Isten csak kegyelméből, ingyen adja meg nekünk.

A farizeus a templomban hangosan imádkozik. Nem a maga lelkének kielégítése végett, hanem azért, hogy mások hallják. Nem arra van neki szüksége, hogy az Isten hallgassa meg, hanem hogy az emberek hallják. Mi azt tartjuk, amit idvezítőnk mondott: »Te pedig mikor imádkozol, menj be a te titkos házádba és ajtód bezárva imádjad a te Atyádat«. (Máté VI. 6.) Ott nem hallja más csak az Isten, de ő meg is hallgatja.

A publikánus is a templomban imádkozik. Ő nem számít arra, hogy más hallja-e, hanem arra vágyik, hogy az Isten meghallgassa. Azt mondja: légy irgalmas nekem bűnösnek. Ebben benne van minden, a mi benne kell, hogy legyen az igaz imádságban. Szívből származik, hiszen elismer bűnös voltát. Hittel mondatik, hiszen nem kér egyebet, csak az Isten irgalmát. Alázatosságot mutat ez az imádság, mert bűnös ember mondja. Nem állítja magát jobbnak másnál; egyet kér, a legfőbbet: Isten irgalmát.

Egy híres püspök beszélt, hogy predikációja után, mely az imádságról szólt egy aszszony arra kérte: tanítsa meg imádkozni, mert őt nem tanították. S ahogy ezt az aszszony elmondta: köny gyült a szemébe. A püspök nem tudott mást felelni erre a kérésre, mint azt: »Leányom te jobban imádkozol, mint akárki közülünk.« Ha ugy tudnánk imádkozni, mint ez az aszszony, igazán imádkoznánk.

Legyen ami imádságunk olyan, mint a publikánusé, mondjuk azt hittel ami imádságunkban: »Isten légy irgalmas nekem bűnösnek.« Farizeusok még most is sokan vannak, ha jól szétnézünk, mindenütt megtalálhatjuk őket.

Osváth Lajos.

Hazai krónika.

— 1903. május 12-én. —

Országgyűlés. Mult számunkban ott hagytuk el az országgyűlés dolganak elbeszélését, hogy

május 1. és 2-ik napján szóhoz sem engedték jutni a miniszterelnököt az ellenzék emberei. Ez a vihar azután elcsendesedett. De még — hogy májusi szóval szóljak — az Orbán napi fagy ott fenn is fenyeget. *Május 6-án*, mielőtt a gyűlés tárgyalni kezdett volna, *Lengyel Zoltán* azt kérdezte meg a honvédelmi minisztertől, igaz-e az, hogy Ausztriában a magyarországi illetőségű ujonczokat beveszik? Azt mondta *Lengyel*, hogy ez törvénytelen. *Fejérváry* miniszter azt felelte erre,

hogy magyar honosokat odaát nem soroznak. A dologból annyi igaz, hogy azokat, akik külső országban laknak s a sorozás idejét elérték, megvizsgálták, mert hazajöttek, hogy ne legyen költségük hiába. A gyűlés rendjén a törvényen kívül való állapotról szóló jelentést tárgyalták. *Ráth Endre* beszélt a jelentés ellen. Felolvasta egy — régen nemzeti párti, most a kormánypárthoz — tartozó képviselő *Hódossy Imrének* beszédjét, a melyben akkor elítélte az ex-lexet, s most meg helyesnek tartja. Azt kérdezte, hogy vajjon melyik az igaz, amit akkor mondott, vagy amit most csinál? A gyűlés jót kaczagott ezen a beszéden és a miniszterelnök meg akarta menteni az igazságot. Azt mondta, hogy *Hódossy* akkor sem volt csalhatatlan. De most sem az — mondták reá az ellenzék tagjai. Ahogy *Ráth* elvégezte beszédjét *Daniel Gábor*, az elnök azt indítványozta, hogy változtassák meg a rendet. *Polonyi és Ballagi Géza* hozzászólása

után olyan háboru támadt a függetlenségi képviselők között, hogy no. Kértek zárt ülést, kértek szavazást... s aztán a zárt ülésben egymásnak szépen megmagyarázták, hogy egymást sérteni nem akarták. Ezzel megbékülve, véget ért a gyűlés ugy 5 óra tájt. *Május 7-én Hódossy Imre* felelt meg *Ráth Endrének* tegnapi beszédjére. Azt mondta, ami akkor igazság volt, ma is az. Ha obstruálni lehetett jogosan ezelőtt 4 esztendővel,

A FARIZEUS ÉS PUBLIKÁNUS.

ha ex-lexbe belementek régen, most is belemehetnek, csak álljon helyt a kormány a törvényen kívül való állapotért. Számadással az ilyen dologért csak egy független esküdtszéknek tartozik a kormány. Lengyel Zoltán az ilyen okoskodásra azt mondta, hogy nem okoskodás. Ezt mutatta ki egy olyan beszédben, mely háromnegyed tizenkettőtől fél kettőig tartott. A tegnapi vita a napirendről megismétlődött. Ennek eredménye lett, hogy elfogadták azt a tervet, hogy másnap a quótabizottság választásáról határozatát tárgyalják. *Május 8-án* először a quótabizottságról határoztak. *Szell* Kálmán azt javasolta, hogy mivel a törvényben gyökerezik a képviselőháznak ez a kötelessége, hát meg kell tenni. A miniszterelnöknek ez ellen a beszédje ellen *Kossuth* Ferencz szólalt fel először. Hivatkozva a nemzet jogára, a legszentebbre, — nem helyesli a quótabizottság kiküldését. Így beszélt *Eötvös* Károly is. *Szell* Kálmán válasza után a tegnapi és tegnapelőtti gyűlés végén lejátszódott napirend vita megismétlődött. A gyűlés végén *Molnár* Ákos kérdezte meg a belügyminisztert, hogy hajlandó-e a körorvosokat államosítani? *Május 9-én* *Nessi* Pál azt kérdezte meg a kormánytól, hogy mivel most törvényen kívül vagyunk — miért fogadják el az adót. A tegnapi quota-vitához *Molnár* Jenő szólott igen ügyesen a többiek között azt is mondta, hogy szálljon le arról a szénás szekérről, mellyel a sánczba jutott, s rakja le először a szénát, mert csak úgy mehet tovább. *Lovászy* Márton azt kérdezte meg a gyűlés végén, hogy mi is van a Balkánon? *Rákosi* Viktor azért interpellált, hogy Horvátországban rendetlenségek vannak. *Krasznay* Ferencz meg a vámok dolgában kért felvilágosítást. Ezzel véget ért a gyűlés.

Egyházi élet.

Az erdélyi ref. egyházkerület május 9. és 10-én tartotta meg rendkívüli közgyűlését Kolozsváron, Br. *Bánffy* Dezső elnöklele alatt. A buzgó főgondnok, mióta a politikai élettől visszavonult, minden idejét az egyházi ügyek vezetésére szenteli. A letárgyalt fontosabb ügyek sorában elhatározták, hogy a theologiai fakultást oly módon alakítják át és rendezik be, hogy 80 theologus ifju és 40 bölcsészethallgató kényelmesen elférjen. Rendezték az igazgató-tanácsi központi tisztviselők fizetését. A marosvásárhelyi vallásnári tanszékre *Kóbori* János eddigi magyar-német nyelvi szaknart alkalmazták. Következett a zsinati törvényjavaslatok tárgyalása. Kerületünk általánosságban azon az állásponton van, hogy az erdélyi ref. egyházkerületnek a multban kifejlődött sajátosság egyházalkotmányát jövőben is fenn kívánja tartani. Magyarországi református testvéreinkkel való

szorosabb egyesülés (unio) érdekében csupán egyetlen felszólalás történt. Lapunk felelős szerkesztője sürgette, hogy hozzák létre a teljes uniót, mert így lesz egységes és erős a magyar kálvinista egyház. Az unio mellett is fenntarthatók egyházunk lényeges szervezeti szabályai. A többség a különállás mellett nyilatkozva, elfogadta a zsinati törvénytervezetet. Akár egyesülünk, akár külön legyünk, a fődolog az, hogy a Krisztusban kijelentett evangéliumtól el ne térjünk, azon szilárdan megmaradjunk.

A Bethlen-kör hangversenye. A kolozsvári »Bethlen Gábor-kör« a közgyűléssel kapcsolatosan, 10-én este hangversenyt rendezett. *Szász* Edith k. a zongora játéka után *Szabolcska* Mihály verseket olvasott fel. *Szabolcska* Mihály neve nagyon népszerű ma az egész országban, verseit olvassák és szeretik mindenfelé, könyvei több kiadást értek el, a költő személyét a közönség szeretettel mosolygó arcczal, az ifjuság pedig hangos tapsviharral fogadta. *Szabolcska* két rövid, bájos verse után »Rákóczi sirja« című hazafias tüztől duzzadó, gyönyörű legújabb versét olvasta föl. Szülni nem akaró tappsal honorálta a közönség a néki nyújtott élvezetet úgy, hogy *Szabolcska* kénytelen volt kétszer is, újra meg újra kiállni s emlékezetből elmondani két nagyon is aktuális versét, a magyar katonáról s fiáról, akikért máris megremeg a szive, eszébe jutván, hogy ezek is szegények, ilyen német katonákká válnak. Ezek után igen szép meglepetésben részesült *Szabolcska*. *Bartók* Margit, a püspökünk leánya egy szép aranytollat nyújtott át neki. »Rákóczi sirja« cz. versét mi is közöljük. Még ki kell emelnünk *Váró* Ferencz szép felolvasását, melyben Nagy-Enyed veszedelmét írja le. Igen sikerült pontja volt az estélynek *Kovács* Károly buzás-bocsárdi ref. pap és *Zsigmond* Ferencz kolozsvári ref. kántor kettős éneke. A közönség alig telt be a szép énekek élvezetével. Az estély anyagilag is szépen jövedelmezett.

Menyhárt András kecseti ref. papot, az udvarhelyi egyházmegye érdemekben megöszült esperesét súlyos veszőség érte. Forrón szeretett hű neje, sz. *Imreh* József, május hó 11-én meghalt 58 éves korában. Aznap reggel érkezett haza *Menyhárt* esperes Kolozsvárról, a közgyűlésről. Neje még várta a vonatnál, s este már meg volt halva. Szélhűdés érte. Aki ismerte — és ki ne ismerte volna Udvarhelymegyében — azt a boldog családi életet, melyet harminczöt éven át együtt eltöltöttek: az megérti a veszteség nagyságát. *Menyhártné* egyike volt a legderekabb székegy asszonyoknak, akinek ritka vendégszeretete jótékonyossága messzire ismeretes volt. Ezt a boldogházasságot Isten nem áldotta vala meg test és vérszerinti magzatokkal, hanem azért soha sem hiányzott házukból a gyermek. *Menyhártné* általánosan magánál tartott egy-két árva gyermeket. Fölnevelte, szárnyakra bocsátotta, aztán másikat vett fel újból. Így szolgálta az Isten országát, anyaszentegyházát. Temetése megszámlálhatlan résztvevő közönség jelenlétében máj. 13-án történt meg Kecsetből, hol *Biró* Áron megható szép

imában kért vigasztalást Istentől, Székelyudvarhelyre szállították és itt helyezték örök nyugalomra. Elkísérte Kecset-kisfaludi egyház minden felkelhető tagja, kicsiny és nagy, ifju és öreg, bizonyságául nagyszeretetének. Sirjánál *Vajda* Ferencz udvarhelyi pap mondott felemelő beszédet. Nyugalma legyen csendes. Bánatos férjének a jó Isten adjon erőt és vigasztalást.

Kegyesség útja.

— A kártékony ág. —

Volt egy embernek szép rózsafája, mely évenként teljes épséggel virágzott, idővel csak leveleket s tövist termett. E felett a fa tulajdonosa igen csodálkozék s egy jártas és szakértő kertészt hivatott, ki a fát jól megvizsgálván azon megjegyzést tevő, hogy a fán lévő nagy ág, mely tőle a nedveket elvonja, eltávolítandó, mit meg is cselekedett. És valóban e rut ág volt minden baj okozója; mivel a virágoktól még bimbó korukban a kifejléshez szükséges nedveket elvoná, s így nemcsak haszon nélkül, hanem még ártalmasan is nyult oly hosszúra. Miután ez ág eltávolított, a fa ismét meghozta előbbi mosolygó virágait. Néha a szívben is sarjadozik ily gonosz ág s abban nagy károkat tesz. Az ember szive sokszor becses virágokkal dicsekedhetik, mint : szerénység, szorgalom, kedvesség, önmegtartóztatás stb. ; míg nem oly valami sarjadozik fel, mely mind e virágoknak árthat, s végre azokat megsemmisíti.

Az önzés egyike ezen veszélyes ágaknak. Minden egyéb általa meggyengítettik. Sajnos, hogy az életben első helyen áll, pedig mindent felemézt, hogy gazdagítsa s hizlalja magát : ha ezt elérte, mit mutathat fel? Nem egyebet, csak ami rut és gonosz. — Órizkedjetez tőle, mert a bűnök, melyeket szül, nagyobbak önmagánál.

A nagyravágyás szintén veszedelmes sarjadéka az emberi szívnek. — Mily magasra törekszik. Mennyire terjed ki. Mennyire fáradozik mások elhomályosításában, hogy az emberek figyelmét kizárólag csak magára vonja. — De a nagyravágyás a bukás előzője, mit a nemzetek és egyesek története eléggé bizonyít. És ha ezt ki akarjuk kerülni, ki kell ezen bünt szívünkben lévő kártékony sarjadtól tisztánunk.

A restség szintén igen gonosz ág, melylyel sajnos, az életben igen gyakran találkozunk. Rendszerint rest gyermeknél a jó tulajdonok fel nem lelhetők. A tunyaság oly ág, mely számtalan sarjadékot elnyom, melyekből idővel illatos virágok lehetnek volna. Nehéz restnek lenni a nélkül, hogy valami más bűn szolgájává ne aljasuljunk; és végre ha a lomhaságnak nincs mit megsemmisítenie, akkor a lélek urává lesz, s ha ez történik, oda van a lélek boldogsága. Kisértsétek tehát meg magatokat, hogy nem sarjadozott-e fel szívetekben egy ily kártékony hajtás. Ha igen, ugy kertészként vágjátok azt le tüstént; ha ezt tenni felednétek, ugy az elfojtaná a bennetek lévő jó indulatokat. — De el ne feledjétek kérni az eget Urát, hogy adjon erőt ezen nemes, de nem csekély munkátokat az ő segedelmével véghez vihetnétek.

— Ne ölj. —

E parancs »Ne ölj« sokkal bővebb tartalom s mélyebb értelmű, mint fölületesen vagy közönségesen vélik. Kezed meglehet tiszta testvéred véréből, de tiszta-e a szájad testvéreddel való veszekedéstől? Kést soha nem fentél ugyan felebarátod szívére, de soha nem sebzett-e meg őt szívértedig durva, fulánkös, kétélű szavakkal? Mérget soha nem itattál vele, de nem kevered-e a szidalmazás és zsörtölődés mérgét tán naponként reggeltől estig étkeibe? Halljátok meg ti hirtelen haragu férfiak, ti veszekedő nők, ti perlekedő testvérek, ti lelkiismeretlen fecsegők és rágalmozók, halljátok meg, hogy nyelvvel is lehetünk gyilkosokká, hogy szavakkal is lehetünk méregkeverőkké. Ah, nem egy szív vérzik titkon napokig, évekiglen s vére égre kiált a nélkül, hogy vérfoltokat látnánk a földön, mert a gyilkos, mely megvérezé, kemény szeretetlen szavak valának s a gyilkos, aki megsebzé, tán te magad vagy? Ah, hány koporsóban fekvőről mondhatná a halottvizsgáló : »megmérgeztetted.« De a méreg nem olyan méreg, aminőt az orvos a hullában talál, nem mireny, nem gálicz; annak neve bu és szív-fájdalom; ilyen méregkeverőt nem földi törvényszék állit sorompói elé, de itélendi az Örökkévaló. Ilyen méregkeverő a gonosz ellenség, a hűtlen barát, a kötelességéről megfélekedett élettárs, a veszekedő nő, a perlekedő szomszéd. Szavait, parancsait az Ur komolyan veszi s nemcsak a kezekre, hanem a szív mivoltára néz. Ki szívében haragot és gyűlöletet táplál embertársa iránt s minden rosszat kíván neki, sőt azt, ha nem félne a büntetéstől, meg is tenné, — nem olyan gyilkos-e, aki ha nem is emberek előtt, akik csak tettek szerint itélhetnek, de igen is Isten előtt, ki a szívére néz, büntetésreméltó? Oh, mélyében nem egy emberszív tulajdonkép gyilkosbarlang, melyben a gyűlölet, harag, gyilkosság, bosszuvágy, rágalom, irigység, csalás gonosz gondolatai éjenként tanácskoznak s világosságot kerülő csínyaitkat üzik, ha nem is mernek napfényre kilépni! S ki az, ki szívét nem érné néha-néha ily pokoli vágyakon, ily gonosz gondolatokon rajta? ki ne sütné le szeméit e szavak hallatára: »Valaki haragszik az ő atyafiára, méltó ítéletre.« Ha így magyarázzuk e parancsot, ha így világítunk le szívünk mélyére, ugy mindnyájunknak bűnösöknek kell magunkat tartanunk, sőtől elszoznunk, irigy szeméinket, veszekedő nyelvünket kívájnunk, tisztátlan szívünket kitépnünk s okunk van könyörögni: Oh Istenem, teremts bennem tiszta szívet.

— Az Isten szererete —

legtökéletesebben elégti ki emberi természetünket. Mert ha javak közé számítjuk, minden más javak benne foglalvák; ha törvénynek tekintjük, minden mást az parancsol; mint a törvény betöltése, az tölt be minden más parancsot; mint czél, az minden más czélok czélja; mint jólét, az a legméltóbb, legboldogítóbb öröm; ha a lélek foglalkodásának tekintjük, tárgya a legtökéletesebb lény s ennek dicsőítése az ő boldogságának célpontja; mint emberi lelkiület az ember fermészetét legfőbb méltóságában mutatja.

Vegyes hírek.

Az emberiség vallása. Egy német tudós megcsinálta az emberiség felekezeti statisztikáját. A legújabb adatokat használta a munkájához. E szerint az ismert világ lakóinak száma összesen 1,514,510,000 lélek. A föld lakosságának majdnem egyharmada 534,940,000 ember keresztyén vallású. Van azután összesen 175,290,000 mohamedánus, 10,860,000 zsidó. A többi 823,420,000 ember vallás szerint így oszlik meg: 300 millió Konfucsz követője, 210 millió Brahma híve, 121 millió budhista, ezek a legnagyobb felekezetek. Zeller statisztikája szerint a föld lakosságában 1000 emberből keresztyén 346, zsidó 7, mohamedán 114, más felekezetű 523. Vajjon mikor lesz ez a nagy szám, mely a nem keresztyéneket jelöli — keresztyén? A keresztyének közül hány igaz keresztyén?

Templom a háztetőn. Londonban most az a furcsa szokás kezd lábrakapni, hogy a háztetőkön imádkozik a nép. Az első istentisztelet a City Road egyik háztetőjén történt, az egykori híres görög színház közelében. Ez a városrész a legszegényebb és legsűrűbben lakott része Londonnak. A szertartás helyére, amely kis fákkal és bokrokkal van beültetve, az utcza felől juthatnak a hívők valami lépcsőféle feljáraton, amely így az utczáról tekintve elég furcsának mondható. Uglátszik, megvalósul az, amit az írás mond a Máté ev. X. rész 27. versében.

Székelyudvarhelyt a múlt héten szombaton temették el Kállay Miklóst. Ez a becsületes ember 68 évig élt s egész életében úgy szerette hazáját, hogy halála előtt kevéssel az volt utolsó kívánsága: tegyék a szíve felébe Kossuth Lajos arcképét. Oda is tették. Így szereti hazáját a székely.

Az iszákosság ellen ma már nálunk is küzdenek az emberek. A múlt héten Budapesten egy tudósokból álló gyülekezetben Dr. Stein Fülöp orvos beszélt az iszákosságról s kimutatta, hogy az iszákosság édes anyja a szárazbetegségnek.

Négy esztendeje, hogy Budapesten a bankok kasszáit rendre mind kirabolják, vagy megpróbálják kifosztani. A múlt héten azon fogták meg a diszes társaságot, hogy géppel akarta a kasszákat feltörni. — Ezek nem tudták a nyolczadik parancsot.

Seprősön bíróválasztottak. A választáson emberhalál is esett. Seprősön még nem olvasták, — uglátszik — a rómaiakhoz irt levét XIV. r. 12. versét.

Egy szegedi ujság, a Meteor azt írja az időről, hogy Május havá változatos lesz, ahol a fagy veszélye kísért és pedig leginkább 18-án. A fagyos szentek hozhatnak változatos időjárást, de fagyos jellegük nincs. Erre nézve inkább az előző és az azokat követő napok a veszedelmesek. Nagyobb eső várható 22-én. Átlagban május hűvösnek, csapadékosnak ígérkezik. Esőt 21—25—27 29—30-ra jósol ez az ujság. Meglátjuk!

Milyen lesz a termés? A földművelésügyi miniszterium most tette közzé jelentését a vetések

állásáról és a mezőgazdasági állapotról április hó 30-án. Sok a panasz a jelentésben a rendetlen idő miatt, de azért a mai állapot még nem mondható rossznak és így remélhető, hogy az idén még elég jó termés lehet az országnak. Nagyobb károk csak a korai gyümölcsösökben, a korai szőlőben és a repcékben vannak.

Az áruló nadrág. Egy híres angol védőügyvéddel történt. Az ügyvéd egy munkást védett, kit kenyéradója azzal vádolt, hogy egy nadrágját ellopta. Abban a szent meggyőződésben, hogy védençe ártatlan, olyan tüzzel beszélt, hogy a bíróság fölmentette. A vádlott ennek daczára nem mozdult a vádlottak padjáról, melyből Angliában csak a felső test látszik ki. — Már elmehet, szól erre a védő, siessen, hisz ugvis elég időt vesztett! — Well! felelte a munkás, mennék is már, de épp az a nadrág van rajtam és attól tartok, hogy a volt gazdám, ki még nem ment ki a teremből, ha most elmegyek előtte, fölismeri.

Király és halász. A jelenlegi olasz király szenvedélyes halász, de e téren minden igyekezete daczára nagyon kevés sikert tud elérni. Egy napon hét sovány halacskával ballagott nagy busan kastélya felé. Utközben egy halászszal találkozott, a ki őt meg nem ismerve, tőle tüzet kért. A király átnyujtotta neki égő szivarját, s a halász ezzel pipára gyujtott. Eközben a király zsákmányát megszemlélve, a következő megjegyzést tette: »Őn uglátszik nem sokat ért a halászathoz. Ha sovány zsákmányát látom, majdnem a királynak tartom Önt.« A király kérdésére a halász a következőképp folytatta: »A király is azt hiszi, hogy ő pompás halász, pedig ebben ő kelme meglehetősen ügyetlen; sokkal alkalmasabb királynak, mint halásznak.« A király nevetve ment haza.

A tüdővész pusztítása. Az emberiségnek legnagyobb ellensége a tüdővész, bár mindenféle módon védekeznek ellene, rettenetesen pusztít hazánkban. A belügyminiszterium jelentése szerint 1901-ben az országban 70,731 ember pusztult el gümőkórban. Rettenő szám ez s az utóbbi évben alig látszik javulni.

Vigyázatlanság áldozata. Vizakrán egy oláh ember az erdőben egy nagy fa levágásakor kevlően vigyázattal nem lévén, a fa reá esett s ugy összetörte, hogy az agyát ruhában hozták haza. Szörnyet halt, nőt s két árvať hagyott maga után.

A művelt Jóska. A csalóköz egyik kis falucskájában a következő mulatságos eset történt a napokban: Kocsi állott meg az anyakönyvi hivatal előtt: A gazda kiszállt a kocsiból, hogy a családját ért örvendetes eseményt bejelentse az anyakönyvvezetőnek, ezalatt pedig a Jóska gyerekre bizta a lovakat, aki nemcsak az írás olvasás zeg-zugos birodalmában tett szert alapos jártasságra, hanem igen tudományos és művelődött gyerek hírében állott odahaza. Amig apjuk odabent járt az anyakönyvvezetőnél, a lovak megvadultak s neki rohantak az anyakönyvi hivatal épületénck. A Jóska gyerek szörnyen megijedt és torkaszakadtából ordította: »Ides apám gyűjjék már ki, megvadultak a lovak s most beszaladnak — a pógári házasságba!«